

ВІДГУК

**офіційного опонента на дисертацію Гольденберг Тетяни Володимирівни
на тему «Правовий статус Всесвітньої організації охорони здоров'я»,
представлену на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук
зі спеціальності 12.00.11 – міжнародне право**

Ступінь актуальності обраної теми дослідження. Сучасний етап розвитку міжнародних організацій починається з 1945 року. Йому властиві: збільшення впливу міжнародних організацій на міжнародне життя, поява і успішне функціонування міжнародної універсальної організації глобального типу – Організації Об'єднаних Націй, (ООН) посилення ролі міжнародних неурядових організацій у вирішенні світових проблем, формування міжнародних організацій з наднаціональними повноваженнями, які інституціонально забезпечують діяльність регіональних угруповань, розширення сфери діяльності міжнародних організацій, значне збільшення кількості як міждержавних, так і недержавних організацій, а також посилення позиції ООН завдяки створенню системи «спеціалізованих установ».

Наука міжнародного права, в тому числі й українська, має наукові дослідження щодо становлення та розвитку міжнародних організацій. Зокрема, активно досліджувалася діяльність міжнародних організацій з моменту створення ООН. Правова природа міжнародних організацій, особливості їх організаційної структури, функції міжнародних організацій, їх правосуб'єктність, договірна правоздатність, правотворча діяльність, стали предметом дослідження багатьох українських вчених. Однак слід зазначити, що поза межами проведених досліджень залишилися питання щодо юридичної

природи спеціалізованих установ ООН. Ще не став предметом окремого дослідження правовий статус Всесвітньої організації охорони здоров'я, тому дана дисертаційна робота певною мірою має сприяти виконанню цього завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертація виконана відповідно до плану наукових досліджень кафедри міжнародного права Львівського національного університету імені Івана Франка в рамках теми «Міжнародне право XXI століття: сучасний стан та перспективи розвитку» (номер державної реєстрації 0113U00870) на 2013–2017 рр.

Наукові положення, за які здобувач заслуговує на присудження наукового ступеня. Дисертаційне дослідження Т.В. Гольденберг містить чималу кількість положень, які можуть розглядатися як такі, що роблять внесок у сучасну міжнародно-правову науку. Серед них особливої уваги заслуговують такі:

- доведено постійне розширення функцій ВООЗ під впливом гуманізації міжнародних відносин, соціально-демографічних і санітарно-епідеміологічних факторів;
- сформульовано положення про те, що ВООЗ значно обмежує себе у використанні окремих повноважень, що дає змогу говорити про негативне застосування концепції домислюваної компетенції та значний потенціал щодо розширення напрямів та форм діяльності без зміни Статуту ВООЗ;
- визначено, що відсутність у Статуті ВООЗ положення про припинення членства та невизнання виходу з неї держав-членів слід вважати порушенням їхніх суверенних прав;
- удосконалено періодизацію становлення та розвитку світової системи охорони здоров'я;

- автором проаналізовані і визначені особливості установчого договору ВООЗ, а також необхідність внесення змін до Статуту ВООЗ щодо членства інших МО;
- доволі переконливими є висновок авторки про невідповідність асоційованого членства ВООЗ сучасним умовам;
- констатується доцільність та наукова цінність авторських висновків щодо систематизації основних напрямів співробітництва між Україною та ВООЗ.

В роботі є низка інших положень, які представляють науковий інтерес.

Достовірність і обґрунтованість результатів дослідження.

Дисертаційне дослідження є глибоким та ґрунтовним, заснованим на аналізі 307 джерел, серед яких значна частина є англомовними.

Теоретичну основу дисертаційного дослідження становлять праці таких науковців: Д. Анцилотті, М.О. Баймуратова, К.А. Бекашева, І. Беігбедера, М.В. Буроменського, В.Г. Буткевича, І.І. Лукашука, Ф.Ф. Мартенса, О.О. Мережка, Г.І. Морозова, Г.І. Тункіна та ін.

Нормативною та емпіричною основою дисертації є відповідні міжнародно-правові акти, рішення, правила, стандарти і внутрішні документи ВООЗ та інших МО, а також національні нормативно-правові акти, пов'язані з імплементацією міжнародних стандартів у сфері охорони здоров'я.

На сьогодні дисертаційне дослідження автора є однією із перших спроб комплексно дослідити та визначити правовий статус Всесвітньої організації охорони здоров'я.

Автором детально досліджено та розглянуто ВООЗ як інституційну основу світової системи охорони здоров'я (стор. 44 - 72).

Дисертантка розглядає різні міжнародні організації у сфері охорони здоров'я як на універсальному, так і на регіональному рівнях (стор.45).

Розглянувши правові основи діяльності МО та окремі міжнародно-правові аспекти співробітництва між МКВМ, СОТ, ПАООЗ, РС, ЄС, АС та ВООЗ, автор робить висновок, що інституційний механізм співробітництва з

питань охорони здоров'я є досить розгалуженим і охоплює як універсальні, так і ряд регіональних МО. Однак, центральне місце в ньому займає ВООЗ як спеціалізована МО в сфері охорони здоров'я (стор. 58).

Автор зазначає, що більшість функцій ВООЗ (відповідно ст. 2 Статуту ВООЗ загалом 22 функції) є достатньо детальними і належать до одного роду діяльності. А тому доцільним дисертантка вбачає об'єднати їх і розглядати в окремих групах, а не кожну функцію зокрема. Саме тому, проаналізувавши доктрину міжнародного права і практику діяльності ВООЗ в сфері охорони здоров'я основними функціями ВООЗ називає дирекційно-координаційну функцію, правотворчу (нормативну) функцію; науково-дослідницьку функцію, функцію надання гуманітарної, медичної та іншої допомоги, інформаційну функцію та ін. Така класифікація, на переконання автора, видається виправданою і обґрунтованою, оскільки в достатній мірі дозволяє дослідити весь спектр діяльності ВООЗ (стор.58-59).

Дисертант досліджує питання членства у ВООЗ і досить ретельно розглядає повне та асоційоване членство відповідно до Статуту ВООЗ (стор. 97). Окрім видів членства, автор досліджує умови набуття членства у ВООЗ (стор. 99-101), порядок набуття членства (стор. 101-102), припинення членства у ВООЗ (стор. 103 – 108), права та обов'язки членів ВООЗ (стор. 109 – 110).

Наукова цінність роботи полягає в тому, що на основі аналізу юридичних підстав діяльності ВООЗ, автор дослідила та розкрила особливості правотворчої діяльності ВООЗ (стор. 110 – 122) та визначила зміст міжнародної правосуб'єктності ВООЗ (стор. 122- 144).

Важливим, з нашої точки зору, вбачається дослідження внутрішньо-організаційного та зовнішньо-організаційного механізмів ВООЗ (стор. 145-183).

Розглядаючи питання співпраці між Україною та ВООЗ (стор. 183 - 199), автор робить слушний висновок, що відповідно до зазначеної мети та стратегічних завдань у кожній державі-члені ВООЗ (в тому числі і в Україні)

уряди та їх міністерства, покликані розробляти власні стратегічні напрями діяльності згідно існуючих у них економічних та соціально-політичних умов. Крім цього, ВООЗ розробляє рекомендації щодо підготовки та надання міжнародних стандартів технічних інструкцій та методик для наукових досліджень щодо продукції, практичної діяльності фахівців з народної медицини та ін. (стор. 195).

Наукові праці дисертанта опубліковані у 5 статтях фахових наукових виданнях з юридичних наук, 1 з яких у зарубіжному виданні, які містять усі основні положення дисертаційного дослідження та апробовані на 6 наукових конференціях. Сформульовані дисертантом у ході дослідження положення та висновки відповідають вимогам до такого виду робіт, є обґрунтованими та становлять наукову новизну даної роботи.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості використання висновків і пропозицій дисертаційної роботи у:

науково-дослідній роботі – як підґрунтя для подальших наукових досліджень міжнародно-правового статусу та функцій ВООЗ у сучасних умовах;

у правотворчій та правозастосовчій діяльності – для використання в діяльності законодавчих, виконавчих органів влади, органів регіонального і місцевого самоврядування з імплементації стандартів ВООЗ, а також для представників міжнародних міжурядових і неурядових організацій з питань охорони здоров'я та діяльності ВООЗ;

у науково-освітній сфері – для викладання курсів «Міжнародне публічне право», «Право міжнародних організацій», «Міжнародне медичне право», а також у підготовці відповідних розділів підручників, навчальних посібників і методичних рекомендацій.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам.

Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, які разом містять 9 підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Назви підрозділів

відповідають змісту дисертації. Висновки відповідають поставленим науковим завданням, що зумовлені метою дослідження. Аналіз наданого рукопису та автореферату дисертації дозволяє зробити висновок про ідентичність автореферату та основних положень дисертаційного дослідження. Наведені у авторефераті наукові положення та висновки у повному обсязі розкриті та обґрунтовані у тексті дисертації.

Усе вище зазначене дає підстави говорити, що дисертаційне дослідження є комплексною завершеною науковою працею.

Зауваження за змістом дисертації. Дисертаційне дослідження Гольденберг Т. В. є якісною та глибокою працею. Однак слід звернути увагу на ті положення, які видаються недостатньо аргументованими та дискусійними:

1. Недостатньо уваги в роботі приділяється ознакам наднаціональності міжнародних організацій.

2. Дуже цікавим, але невисвітленим залишився один з елементів міжнародно-правового статусу будь-якої міжнародної організації як «право посольства».

3. Недостатньо уваги в роботі приділяється «м'якому» праву міжнародних організацій. У цьому зв'язку робота виграла б, якби дисертантка більш глибоко проаналізувала види актів міжнародних організацій, які відносяться до такого роду актів. У дисертації ці питання, звісно, аналізуються, але авторський розгляд не є вичерпним.

4. На с.118 автор зазначає, що держави зважають на ті рішення ВООЗ, які носять і рекомендаційний характер, але не пояснює чому на практиці держави охоче виконують акти рекомендаційного характеру і від чого це залежить. Можливо, слід було більш детально зупинитися на аргументах, які свідчать на користь цієї тези.

5. Відомо, що функціонування міжнародних організацій регулюється нормами статутів, нормами «внутрішнього» права, нормами «зовнішнього» права і нормами щодо участі міжнародних організацій в правотворчому

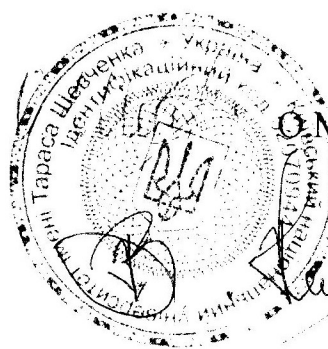
процесі. Тому, автору, досліджуючи місце ВООЗ в системі міжнародних відносин, краще було б зробити висновок про наявність «зовнішнього» права ВООЗ, а не обмежуватися тезою щодо її здатності вступати у відносини з іншими суб'єктами міжнародного права.

Разом з тим, зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку кандидатської дисертації Т.В. Гольденберг як такої, що є самостійним науковим дослідженням, виконаним на належному для кандидатської дисертації теоретичному та методологічному рівні.

Висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів. У цілому дисертаційна робота Гольденберг Т. В. «Правовий статус Всесвітньої організації охорони здоров'я» є цілісним, логічним, завершеним науковим дослідженням, що має наукове та практичне значення. За змістом, обсягом, науковою новизною, теоретичним і практичним значенням та оформленням дисертаційна робота відповідає вимогам п. п. 9, 11 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року №567 (зі змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України № 656 від 19.08.2015 р., № 1159 від 30.12.2015 р., № 567 від 27.07.2016 року), а її автор - Гольденберг Тетяна Володимирівна - заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.11 – міжнародне право.

Офіційний опонент

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри порівняльного
і європейського права
Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

О.М. Шпакович

1d . 11 .